

Prilog 1:

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova**

INFORMACIJA

**o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o IPA
godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2021. godinu, s Predlogom sporazuma**

Novembar, 2022. godine

1. Uvodne informacije

Evropska komisija je tokom 2019. i 2020. godine definisala nove odredbe i kriterijume koji će se primjenjivati u oblasti planiranja, programiranja i sprovođenja pretpristupne podrške (IPA) tokom finansijske perspektive 2021-2027 (IPA III), vođena iskustvima iz prethodnih programskih perioda, a sve u cilju unapređenja efikasnosti u korišćenju dostupnih EU fondova. Instrumentom IPA III EU podržava zemlje kandidate i potencijalne kandidate u ispunjavanju kriterijuma za pristupanje EU kroz duboke i sveobuhvatne reforme, uz pristup vođen adekvatno planiranim javnim politikama, sa strateškim planiranjem podrške. Prioritetne oblasti podrške tokom ovog programskog perioda se odnose na vladavinu prava i poštovanje osnovnih vrijednosti, jačanje demokratskih institucija i reformu javne uprave, promovisanje ekonomskog upravljanja i reforme usmjerene na jačanje konkurentnosti ekonomije. Kao i u slučaju prethodna dva sedmogodišnja programska perioda, namjera EU je da pruži finansijsku podršku zemljama korisnicama pri donošenju i primjeni političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, socijalnih i ekonomskih reformi potrebnih za postupno usklađivanje s pravilima, normama, politikama i praksama (pravnom tekovinom) EU u svrhu budućeg članstva.

Shodno pravilima koja važe u državama članicama EU prilikom korišćenja Evropskih strukturnih i investicionih fondova, ključni kriterijumi za dodjelu finansijske podrške tokom ovog programskog perioda su *relevantnost* (strateški značaj) i *zrelost predloženih projekata*. Ovo se prije svega odnosi na adekvatnu spremnost tenderske i projektne dokumentacije, kao i pravnih i tehničkih preduslova, što u najvećoj mjeri zavisi od vrste projekta. Iznosi i oblasti podrške su preciznije definisani IPA programskim okvirom, kao glavnim strateškim dokumentom za programiranje u IPA-i III, i to kroz pet oblasti podrške, takozvanih prozora: (1) Vladavina prava, temeljna prava i demokratija; (2) Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom, strateško komuniciranje i dobrosusjedski odnosi; (3) Zelena agenda i održivo povezivanje; (4) Konkurentnost i inkluzivni rast i (5) Teritorijalna i prekogranična saradnja.

Prethodno, kroz programske periode IPA 2007-2013 i IPA 2014-2020, Crna Gora je intenzivno radila na uspostavljanju struktura za samostalno upravljanje dostupnim sredstvima EU, u cilju osnaživanja institucija i kapaciteta krajnjih korisnika za korišćenje sredstava iz fondova EU koji će Crnoj Gori biti dostupni nakon članstva. Tokom nove finansijske perspektive IPA 2021-2027, kako bi mogli biti ostvareni ciljevi finansijske podrške EU propisani članom 3 Regulative (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne podrške (IPA III), neophodno je prilagođavanje uspostavljenih struktura u Crnoj Gori, uz stalno jačanje kapaciteta za sprovođenje definisanih procedura za upravljanje sredstvima EU.

S tim u vezi, bilo je neophodno propisati detaljna pravila za sprovođenje finansijske podrške EU u okviru IPA-e III na osnovu usvojenih regulativa EU. S obzirom na to da regulative EU prije pristupanja nisu direktno primjenjive, detaljna pravila za sprovođenje IPA III podrške definisana su *Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu između Evropske unije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske*

unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA). Nakon utvrđivanja od strane Vlade, Skupština Crne Gore je 29. septembra 2022. godine usvojila zakon o potvrđivanju ovog sporazuma. Zakon je objavljen u „Službenom listu CG – Međunarodni ugovori“, (broj 006/22 od 21. oktobra 2022. godine) i isti je stupio na snagu 29. oktobra 2022. godine, dok je sami sporazum stupio na snagu 2. novembra 2022. godine, razmjenom pisama između Crne Gore i Evropske komisije. Na ovaj način, ispunjeni su svi formalno-pravni preduslovi za potpisivanje godišnjih finansijskih sporazuma za IPA III programe, čime su i kreirani preduslovi za ugovaranje i trošenje sredstava EU koja su Crnoj Gori na raspolaganju kroz finansijsku perspektivu IPA 2021-2027.

2. IPA godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2021. godinu

U skladu sa smjernicama dobijenim od strane Evropske komisije, tokom maja 2020. godine je započela prva faza programiranja programa IPA 2021 i IPA 2022, odnosno definisanje prioriteta i izrada koncepata projektnih predloga za oba programa. Posebna pažnja ovom prilikom posvećena je aktivnostima koje su se odnosile na ekonomske šokove izazvane širenjem virusa COVID-19 i ublažavanje posljedica po socio-ekonomski razvoj, uz mobilisanje svih resursa u cilju ubrzavanja ekonomskog oporavka Crne Gore. Tokom ove faze programiranja, Evropska komisija je ocjenjivala stratešku relevantnost dostavljenih koncepata projekata i njihovu usklađenost sa relevantnim nacionalnim i EU strateškim dokumentima, makroregionalnim i sektorskim strategijama, kao i sa prioritetima pretpristupnog procesa. U skladu sa instrukcijama Evropske komisije, nakon završene ocjene strateškog značaja predloženih koncepata projekata, nastavljeno je sa drugom fazom programiranja i izradom punih opisa projekata koji su pozitivno ocijenjeni. U ovoj fazi programiranja, bilo je potrebno pripremiti i dostaviti svu prateću tehničku dokumentaciju, kojom se potvrđuje zrelost predloženih projekata (spremnost za finansiranje), što je ujedno i ključni kriterijum kako bi bili konačno pozitivno ocijenjeni od strane Evropske komisije.

Nakon višemjesečne komunikacije između predstavnika relevantnih institucija i Evropske komisije, program IPA 2021 je zvanično usvojen 15. decembra 2021. godine. **IPA godišnjim akcionim programom za Crnu Goru za 2021. godinu, opredijeljeno je ukupno 33.517.352,94 eura, od čega je Evropska unija opredijelila 32.410.000,00 eura bespovratnih sredstava, dok je iznos nacionalnog kofinansiranja 1.107.352,94 eura.** Opredijeljena sredstva su namijenjena za sprovođenje akcija iz oblasti životne sredine i klimatske akcije, saobraćaja, poljoprivrede i ruralnog razvoja, kao i za dvije horizontalne akcije – Instrument za evropsku integraciju i Instrument EU za podršku reformama.

Programom su obuhvaćene sljedeće akcije:

IPA 2021 godišnji program		
Akcije	Budžet EU (EUR)	Nacionalno kofinansiranje (EUR)
I – Instrument za evropsku integraciju	3.650.000,00	-
II – Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom u oblasti politika Životna sredina i klimatska akcija	6.275.000,00	1.107.352,94
III – Podrška EU održivom povezivanju i Zelenoj agendi u Crnoj Gori	3.485.000,00	-
IV - Podrška EU za sektor poljorivrede u Crnoj Gori	9.000.000,00	-
V - Instrument EU za podršku reformama	10.000.000,00	-
	32.410.000,00	1.107.352,94
UKUPNO	33. 517. 352,94	

- I. *Instrument za evropsku integraciju* pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima u cilju rješavanja konkretnih potreba koje su uočene tokom sprovođenja IPA III podrške, ali se takođe može koristiti u *ad hoc* okolnostima, tamo gdje je podrška EU neophodna i/ili predložena. Predviđeni rezultati akcije su: 1) dodatno jačanje zakonodavnih i institucionalnih kapaciteta crnogorske administracije za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine, kao i obezbjeđivanje kapaciteta za dalje vođenje pretpristupnih pregovora, 2) osnaživanje kapaciteta i unapređenje relevantne dokumentacije u cilju identifikacije, programiranja, sprovođenja i evaluacije podrške EU, 3) pružanje odgovora na vanredno nastale situacije, uključujući ali ne ograničavajući se na zdravstvene i socio-ekonomske aspekte situacija i 4) unapređenje svijest građana o procesu pristupanju EU.
- II. Svrha akcije *Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom iz oblasti politika životna sredina i klimatska akcija* je da pruži podršku Crnoj Gori time što će doprinijeti razvoju tehničkih kapaciteta u cilju zaštite životne sredine, unapređenja njenog očuvanja, kao i u pripremi i sprovođenju politika koje se odnose na klimatske promjene, zaštitu biodiverziteta i ubrzani prelazak na niskougljeničnu ekonomiju. Rezultati akcije su fokusirani na povećanje institucionalnih administrativnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje zakona o životnoj sredini u oblastima: 1) horizontalnog zakonodavstva, 2) kvaliteta vazduha; 3) zaštite prirode, 4) industrijskog zagađenja, 5) hemikalija, 6) prevencije buke, 7) civilne zaštite, 8) klimatskih promjena, 9) planiranja životne sredine i programiranja i

implementacije IPA podrške, dok su rezultati usredsređeni i na dalju digitalizaciju informacija unutar sektora, uspostavljanje registara za hemikalije i zagađivače, sprovođenje komunikacionih kampanja, razvoj strategija, pripremu zakonodavnih akata kao i programskih dokumenata iz oblasti EU fondova koji su u vezi sa sektorom životne sredine i klimatske akcije.

- III. *Akcija Podrška EU održivom povezivanju i zelenoj agendi u Crnoj Gori* promovise kreiranje efikasne, održive i učinkovite saobraćajne mreže u cilju razvoja zelene ekonomije u Crnoj Gori. Uključuje mjere koje imaju za cilj ublažavanje rizika od uticaja na životnu sredinu, povećanje nivoa bezbjednosti i sigurnosti ili promovisanje održive povezanosti u oblastima kao što su optimizacija pomorske plovidbe, sigurnost i bezbjednost na putevima ili promocija alternativnih energetske goriva. Glavni rezultati akcije su: 1) izrada studije o bezbjednosti pomorskog saobraćaja na području Boke Kotorske, identifikacija visokorizičnih tačaka na putevima Crne Gore i mogućnost uvođenja korišćenja električnih automobila, kao i definisanje najboljeg načina njihovog finansiranja, 2) izrada zrelih projekata iz oblasti saobraćaja koji će biti spremni za finansiranje i 3) usklađivanje zakonodavstva iz oblasti saobraćaja sa pravnom tekovinom EU u oblastima željezničkog saobraćaja, infrastrukturne bezbjednosti na putevima, drumskog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja i intermodalnosti.
- IV. *Akcija Podrška EU sektoru poljoprivrede u Crnoj Gori* usmjerena je na postizanje rezultata u četiri ključne oblasti: poljoprivreda i ruralni razvoj; bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni poslovi, ribarstvo i šumarstvo. Glavni rezultati su usmjereni na: 1) jačanje kapaciteta Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i srodnih organa za razvoj i implementaciju politika iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, 2) dalji razvoj Integrisanog sistema za upravljanje i kontrolu, 3) omogućavanje uspostavljanja operativnog sistema za buduće finansijsko upravljanje Evropskim garantnim fondom za poljoprivredu i Evropskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj, 4) omogućavanje uspostavljanja Informacionog sistema za oblast šumarstva u Crnoj Gori, 5) unapređenje upravljačkih i inspeksijskih kapaciteta Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za razvoj i sprovođenje relevantnih politika, 6) unapređenje kontrole nad uvozom robe veterinarskog i fitosanitarnog porijekla, 7) dalje unapređenje upravljanja sistemom za bezbjednost hrane i 8) dalji razvoj sistema upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla.
- V. *Akcija Instrument EU za podršku reformama* ima za cilj pružanje podrške Vladi Crne Gore, na dinamičan i fokusiran način, u jačanju reformskih procesa nakon pandemije COVID-19. Akcija je predviđena kao dio investicionog paketa sa fokusom na sprovođenje reformi, koje će uključivati podršku iz IPA fondova, Zapadnobalkanskog investicionog okvira, kredita i bespovratnih sredstava (grantova). Sprovođenje akcije će biti uvezano sa nizom uslova za ostvarivanje napretka u sprovođenju reformi, o kojima će konačnu odluku donijeti Vlada Crne Gore, uzimajući u obzir prioritete identifikovane u pretpristupnom procesu, prije svega Program ekonomskih reformi Crne Gore. Glavni rezultati akcije su: 1) napredak u reformi preduzeća koja su u državnom vlasništvu (kako na nacionalnom tako i na lokalnom

nivou), 2) unapređenje upravljanja nacionalnim kapitalnim investicijama – sa posebnim fokusom na Ekonomski i investicioni plan i 3) povećan udio inovativnih malih i srednjih preduzeća u privredi.

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske unije o IPA godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2021. godinu pripremljen je od strane Evropske komisije, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova (MEP). U toku procesa pripreme, MEP je u stalnim, ciljanim konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama, nadležnim resornim ministarstvima i sektorskim radnim grupama, uključujući Delegaciju EU i Evropsku komisiju, koordiniralo pripremu predloga akcija i sumiralo sve predloge na način na koji je Programom predloženo.

Konačno, potpisivanje predmetnog Finansijskog sporazuma od strane ovlašćenog predstavnika Vlade Crne Gore je preduslov za korišćenje opredijeljenih EU sredstava i početak sprovođenja aktivnosti koje su programom planirane.

Prilog 2:

FINANSIJSKI SPORAZUM POSEBNI USLOVI

Evropska komisija , u daljem tekstu: **Komisija**, postupajući u ime Evropske unije, u daljem tekstu: **Unija**,

s jedne strane, i

Crna Gora koju predstavlja Vlada Crne Gore, u daljem tekstu zajednički "država korisnica IPA III podrške", odnosno "strana",

s druge strane,

saglasile su se o sljedećem:

Član 1 - Program

(1) Unija je saglasna da finansira, a država korisnica IPE III podrške je saglasna da prihvati finansiranje sljedećeg Programa:

Godišnji akcioni program za Crnu Goru

Akcija 1: Instrument za evropsku integraciju

Akcija 2: Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom u oblasti politika životna sredina i klimatska akcija

Akcija 3: Podrška EU održivom povezivanju i zelenoj agendi u Crnoj Gori

Akcija 4: Podrška EU za sektor poljorivrede u Crnoj Gori

Akcija 5: Instrument za reformu

Broj globalnih obaveza za 2021. godinu: SCR.DEC.043663.01

Ovaj program se finansira iz budžeta Unije na osnovu sljedećeg osnovnog akta: Instrument pretpristupne podrške (IPA III)¹

(2) Ukupni procenjeni troškovi ovog Programa iznose 33 517 352,94 eura, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu je 32 410 000 eura.

Ovaj program zahtijeva finansijske doprinose i države korisnice IPA III i Unije. Presjek odgovarajućih finansijskih doprinosa utvrđen je u Aneksu I.

(3) Program se sprovodi u skladu sa Akcionim dokumentima datim u Aneksu I.

---

¹ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, str. 1.

Član 2 – Period izvršenja i period operativnog sprovođenja

- (1) Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma, kako je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) je 12 godina od zaključenja ovog Finansijskog ugovora.
- (2) Trajanje perioda operativnog sprovođenja, kako je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi), određeno je na 6 godina od zaključenja ovog Finansijskog sporazuma.

Član 3 – Adrese i komunikacija

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Finansijskog sporazuma mora biti u pisanoj formi, izričito se odnosi na Akcioni program kao što je navedeno u članu 1 stav 1 i šalje se na sljedeće adrese:

a) **Za Komisiju:**

Gđa Mikela Matuela
Vršilac dužnosti direktorice direkcije D, Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)
Rue de la Loi 15
Evropska komisija
B-1049 Brisel, Belgija
[E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu](mailto:NEAR-D1@ec.europa.eu)

b) **za državu korisnicu IPA III podrške**

Gđa Ana Novaković Đurović
Rukovoditeljka radom
ministarstva
Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar Revolucije 15, 81000 Podgorica, Crna Gora
e-mail: kabinet@mep.gov.me

Član 4 – Kontaktna osoba za OLAF

Kontaktna osoba države korisnice IPA III podrške sa odgovarajućim ovlašćenjima da neposredno saraduje sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF) u cilju olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Za Crnu Goru:

Kontakt osoba za AFCOS/Kancelarija AFCOS
Gđa Nataša Kovačević
Ministarstvo finansija Crne Gore
Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora
natasa.kovacevic@mif.gov.me

Član 5 – Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu

Program se sprovodi u skladu sa odredbama Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA) između Evropske komisije i Crne Gore o aranžmanima za sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III).

Ovaj Finansijski sporazum dopunjuje odredbe gorepomenutog Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA). U slučaju konflikta između odredaba ovog Finansijskog sporazuma s jedne strane i odredaba odgovarajućeg Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA) s druge strane, prednost ima Okvirni sporazum (FFPA).

U skladu sa članom 154 stav 5 Finansijske uredbe, sprovođenje programa u indirektnom upravljanju od strane države korisnice IPA podrške dopunjuje se ad-hoc mjerama navedenim u članu 7.

Član 6 - Aneksi

(1) Ovaj Finansijski sporazum sastoji se od:

(a) ovih Posebnih uslova;

(b) Aneksa I: Akcioni dokumenti, sa detaljnim opisom ciljeva, očekivanih rezultata, aktivnosti, načina sprovođenja i budžeta;

- Aneks I.1 Akcija 1: Instrument za evropsku integraciju
- Aneks I.2 Akcija 2: Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom u oblasti politika životna sredina i klimatska akcija
- Aneks I.3 Akcija 3: Podrška EU održivom povezivanju i zelenoj agendi u Crnoj Gori
- Aneks I.4 Akcija 4: Podrška EU za sektor poljorivrede u Crnoj Gori
- Aneks I.5 Akcija 5: Instrument za reformu
- Aneks IA: Tabela budžeta

(c) Aneks II: Opšti uslovi;

(d) Aneks III: Model finansijskog izveštaja u skladu sa članom 61 stav 2 tačka a, i članom 61 stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA), uključujući model procjene očekivanih zahtjeva za plaćanje u skladu sa članom 33 stav 3 FFPA.

(e) Aneks IV: Minimalna specifikacija za sistem računovodstva na obračunskoj osnovi;

(2) U slučaju konflikta između odredaba Aneksa i odredaba ovih Posebnih uslova, prednost imaju Posebni uslovi. U slučaju konflikta između odredaba Aneksa I i odredaba Aneksa II, prednost ima Aneks II.

Član 7 – Odredbe koje odstupaju od Aneksa II ili ga dopunjuju

U skladu sa verifikacionom misijom za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta iz juna 2022. godine, primjenjuju se sljedeće ad-hoc mere:

- Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) dužan je da izvrši

kontrolnu verifikacionu misiju čim se uspostave IPA III sistemi;

- Nacionalnim strukturama i organima zabranjeno je da preuzimaju nove zakonske obaveze, uključujući odluke o dodjeli, prije zadovoljavajućeg ishoda kontrolne verifikacione misije;
- Prenosi sredstava državi korisnici IPA III podrške od strane Generalnog direktorata za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) obustavljaju se do zadovoljavajućeg ishoda kontrolne verifikacione misije.

Aneks II dopunjuje se sljedećim:

Komisija namjerava da postepeno uvede sistem elektronske razmjene za izvještavanje o ugovorima u slučajevima indirektnog upravljanja od strane države korisnice IPA III podrške („IPA-APP”). Država korisnica IPA III podrške će biti obavezna da se registruje i koristi IPA-APP kako bi se omogućilo elektronsko upravljanje Finansijskim sporazumima.

Član 8 – Zaključenje i stupanje na snagu

Ovaj Finansijski sporazum se smatra zaključenim na dan kada ga potpiše poslednja strana, a najkasnije do 31. decembra 2022. godine kao godine globalne posvećenosti.

Ovaj Finansijski stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana.

Dio programa koji se sprovodi u indirektnom upravljanju sa državom korisnicom IPA III podrške počinje tek nakon stupanja na snagu Okvirnog finansijskog sporazuma o pratnerstvu i nakon što se okonča neophodno povjeravanje zadataka sprovođenja budzeta.

Ovaj Finansijski sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku, od kojih se jedan predaje Komisiji, a drugi državi korisnici IPA III podrške.

Za državu korisnicu IPA III:

Za Komisiju:

Za Crnu Goru:

Gđa Ana Novaković Đurović
Rukovoditeljka radom
ministarstva
Ministarstvo evropskih
poslova

Gđa Mikela Matuela
Vršilac dužnosti direktorice direkcije D,
Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i
pregovore o proširenju, Evropska komisija

Podgorica, dana

Brisel, na dan

Datum:

Datum:

Potpis

Potpis

ANEKS II - OPŠTI USLOVI

Sadržaj

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica IPA III podrške Ugovorno tijelo.....	2
Član 1 - Opšta načela.....	2
Član 1a – Nabavke i dodjela bespovratnih sredstava (grantova)	2
Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije	4
Član 2 - Komunikacija i vidljivost.....	5
Član 3 - <i>Ex-ante</i> i <i>ex post</i> kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i <i>ex post</i> kontrole ugovora i bespovratnih sredstava koje će sprovesti Komisija	5
Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi	6
Član 5 - Odredbe o izvršenim plaćanjima državi korisnici IPA III podrške od strane Komisije	6
Član 6 - Prekid plaćanja	7
Član 7 - Povraćaj sredstava.....	8
Član 7.a – Finansijske korekcije i zatvaranje.....	8
Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku.....	9
Član 8 - Dijalog o politici	9
Član 9 - Provjera uslova i isplata	9
Član 10 - Transparentnost budžetske podrške.....	9
Član 11 - Povraćaj sredstava za budžetsku podršku	9
Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez obzira na način upravljanja	10
Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje.....	10
Član 13 - Dozvole i ovlaštenja	11
Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja.....	11
Član 15 - Prava intelektualne svojine.....	11
Član 16 - Konsultacije između države korisnice IPA III podrške i Komisije	11
Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma	12
Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma	12
Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma.....	13
Član 20 – Primjenjivo pravo, rješavanje sporova.....	13
Član 21 – Restriktivne mjere EU.....	15

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica IPA III podrške Ugovorno tijelo

Član 1 - Opšta načela

- (1) Svrha Prvog dijela je da se postave pravila za vršenje povjerenih zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta kao što je opisano u Aneksu I i da se definišu prava i obaveze koje i država korisnica IPA III podrške i Komisija imaju prilikom obavljanja ovih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke sprovođenja budžeta koji su povjereni državi korisnici IPA III podrške koji se odnose samo na doprinos Unije, ili u kombinaciji sa sredstvima države korisnice IPA III podrške ili sredstvima treće strane, ukoliko se ta sredstva sprovode prilikom zajedničkog sufinansiranja.
- (2) Država korisnica IPA III podrške ostaje odgovorna za ispunjenje obaveza propisanih ovim Finansijskim sporazumom i Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu (u daljem tekstu: FFPA). U skladu sa članom 6, članom 18, članom 19 i članom 21, Komisija zadržava pravo da prekine plaćanja i da obustavi i/ili raskine ovaj Finansijski sporazum.
- (3) Država korisnica IPA III podrške dužna je da poštuje minimalnu stopu svog do prinosa navedenog u Aneksu I. U slučaju doprinosa i iz države korisnice IPA III podrške i iz Unije, doprinos države korisnice IPA III podrške biće na raspolaganju u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos Unije.
- (4) U svrhu primjene člana 25 FFPA o zaštiti ličnih podataka, lični podaci:
  - se obrađuju zakonito, pravično i na transparentan način u odnosu na lice na koji se podaci odnose;
  - prikupljaju se u određene, izričite i legitimne svrhe i ne obrađuju se dalje na način koji nije primjeren tim svrhama;
  - su adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
  - su tačni i, ukoliko je to neophodno, ažurirani;
  - se obrađuju na način koji obezbjeđuje odgovarajuću bezbjednost ličnih podataka i
  - čuvaju se u obliku koji dopušta identifikaciju lica na koje se podaci odnose ne duže nego što je neophodno za svrhe za koje se lični podaci obrađuju.

Lični podaci koji su dio dokumenata koje korisnik IPA III podrške vodi i čuva u skladu sa stavom 2 člana 1a moraju biti izbrisani nakon isteka rokova utvrđenih u tom stavu.

Član 1a – Nabavke i dodjela bespovratnih sredstava (grantova)

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 18 stav 5 FFPA, zadatke iz stava 1 člana 1 izvršava korisnik IPA III podrške u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavkama i bespovratnim sredstvima u eksternim akcijama, naročito praktičnim vodičem o ugovornim procedurama za eksterne akcije Evropske unije (PRAG), koji je bio na snazi u trenutku pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu sa neophodnim standardima vidljivosti i komunikacije navedenim u članu 2 stav 2.

Država korisnica IPA III podrške sprovodi postupke nabavki i dodjele bespovratnih

sredstava, zaključuje ugovore koji iz ovih postupaka proizilaze i osigurava da su sva dokumenta relevantna za revizorski trag napisana na jeziku ovog Finansijskog sporazuma.

(2) Ne dovodeći u pitanje član 49 FFPA, država korisnica IPA III podrške čuva sva relevantna prateća finansijska i ugovorna dokumenta od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma, ili od ranijeg datuma ukoliko su postupak nabavki, poziv za dostavljanje predloga ili postupak direktne dodjele bespovratnih sredstava pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma i to pet godina od dana zatvaranja programa. Država korisnica IPA III podrške posebno vodi računa o sljedećem:

(a) Postupci nabavke:

- i) Obavještenje o najavi sa dokazom o objavljivanju obavještenja o nabavci i bilo kakvih ispravaka;
- ii) Imenovanje odbora za uži izbor;
- iii) Izvještaj o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
- iv) Dokaz o objavljivanju obavještenja o užem izboru;
- v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
- vi) Poziv za učešće u tenderu ili ekvivalentnom postupku;
- vii) Tendersku dokumentaciju uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
- viii) Imenovanje komisije za evaluaciju;
- ix) Izvještaj o otvaranju tendera, uključujući anekse;
- x) Izvještaj sa evaluacije/pregovora, uključujući anekse i primljene ponude²;
- xi) Pismo obavještenja;
- xii) Prorpatno pismo za dostavljanje ugovora;
- xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;
- xiv) Obavještenje o dodjeli/poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- xv) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci, izvještaji o sprovođenju i relevantna korespondencija.

(b) Pozivi na dostavljanje predloga i direktnu dodjelu bespovratnih sredstava:

- i) Imenovanje komisije za evaluaciju;
- ii) Početni i administrativni izvještaj, uključujući anekse i dostavljene prijave³;
- iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka projekta;
- iv) Izvještaj o procjeni sažetka projekta;
- v) Izvještaj o evaluaciji potpune prijave ili izvještaj sa pregovaranja sa relevantnim aneksima;
- vi) Provjera prihvatljivosti i prateća dokumenta;

---

² Eliminacija neuspjelih ponuda pet godina nakon zatvaranja postupka nabavki.

³ Eliminacija neuspjelih prjava tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele bespovratnih sredstava

- vii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima sa odobrenom listom rezervi nakon potpune procjene prijave;
- viii) Propratno pismo za dostavljanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava;
- ix) Obavještenje o dodjeli/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- x) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci i relevantna korespondencija.

Osim toga, finansijska i ugovorna dokumenta iz stava 2(a) i 2(b) moraju biti dopunjena svim relevantnim pratećim dokumentima kako se to zahtijeva procedurama iz stava 1 ovog člana, kao i svim relevantnim dokumentima koja se odnose na plaćanja, povraćaj sredstava i operativne troškove, na primjer izvještajima o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvatanju roba i radova, garancijama, jemstvom, izvještajima nadzornih organa.

- (3) Operacije koje sufinansira Unija u okviru Programa mogu takođe dobiti i finansijska sredstva od međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije

- (1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavci i bespovratnih sredstava, država korisnica IPA III podrške dužna je da shodno tome osigura da se nijedan ugovor o nabavci ili bespovratnim sredstvima koji se finansira iz sredstava EU ne dodjeljuje privrednom subjektu ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratne pomoći ukoliko se privredni subjekt ili podnosilac zahtjeva za dodjelu bespovrate pomoći, bilo on sam ili pak osoba koja ima ovlaštenja za zastupanje, za donošenje odluka ili kontrolu nad njim, nalazi u jednoj od situacija u kojoj dolazi do isključenja, a koje su predviđene odgovarajućim postupcima i standardnim dokumentima Komisije.
- (2) Država korisnica IPA III podrške dužna je da odmah obavijesti Komisiju ukoliko se kandidat, ponuđač ili podnosilac zahtjeva nađe u situaciji u kojoj dolazi do isključenja iz stava (1) ili je počinio nepravilnosti i prevaru kako je definisano u članu 51 stav 5 FFPA ili je pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavne obaveze u sprovođenju pravne obaveze koja se finansira iz budžeta Unije.
- (3) Prilikom dodjele ugovora o nabavci ili bespovratnim sredstvima, država korisnica IPA III podrške dužna je da uzme u obzir informacije sadržane u Sistemu ranog otkrivanja i isključenje (EDES) koji je izdala Komisija. Pristup informacijama može biti obezbijeđen preko kontaktne tačke ili putem konsultacija sa Komisijom korištenjem sljedećih sredstava (Evropska komisija, Generalni direktorat za budžet, Računovodstveni službenik Komisije M015, B-1049 Brisel, Belgija, putem elektronske pošte na adresu BUDG-C01-EXCL- DB@ec.europa.eu , u kopiji navesti adresu Komisije navedenu u članu 3 Posebnih uslova). Svaki ugovor ili bespovrata pomoć zaključeni s ugovaračem ili korisnikom bespovratnih sredstava koji se u trenutku sklapanja ugovora nalaze u situaciji u kojoj dolazi do isključenja moraju biti isključeni iz finansiranja Unije i može se primijeniti mehanizam finansijskih korekcija u skladu s članom 7a.
- (4) Ukoliko država korisnica IPA III podrške sazna za situaciju isključenja iz stava (1) u sprovođenju zadataka opisanih u Aneksu I, država korisnica IPA III podrške, dužna je da, shodno uslovima svog nacionalnog zakonodavstva, ukloni privredni subjekat ili podnosioca zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava iz predmetnog postupka i isključi ga iz svojih budućih postupaka nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava. Država korisnica IPA III podrške može izreći i novčanu kaznu srazmjernu vrijednosti

predmetnog ugovora. Odbijanja, isključenja i/ili novčane kazne izriču se nakon adversarnog postupka kojim se osigurava ostvarenje prava na odbranu ugovarača ili korisnika bespovratne pomoći. Država korisnik IPA III podrške dužna je da obavijesti Komisiju u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Član 2 - Komunikacija i vidljivost

- (1) U skladu sa članom 24 FFPA, država korisnica IPA III podrške preuzima neophodne mjere kako bi obezbijedila vidljivost finansijskih sredstava EU za aktivnosti koje su joj povjerene i priprema koherentan plan vidljivosti i aktivnosti komunikacije koji treba dostaviti Komisiji na saglasnost u roku od 2 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu sa Priručnikom za komunikaciju i vidljivost za eksterne akcije EU koji je bio na snazi u vrijeme datih aktivnosti, a koji propisuje i objavljuje Komisija.

Član 3 - Ex-ante i ex post kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i ex post kontrole ugovora i bespovratnih sredstava koje će sprovoditi Komisija

- (1) Komisija može vršiti *ex ante* kontrole javnih konkursa za dodjelu ugovora i bespovratnih sredstava za sljedeće faze nabavki:
  - (a) odobravanje obavještenja o ugovorima za nabavku i svih ispravki;
  - (b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnosiocima zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava;
  - (c) odobravanje sastava komisija za evaluaciju;
  - (d) odobravanje izvještaja o procjeni, odluka o odbijanju i dodjeli⁴
  - (e) odobravanje ugovornih dosijea i dopuna ugovoru.
- (2) Kada je riječ o *ex-ante* kontrolama Komisija odlučuje o sljedećem:
  - (a) o vršenju *ex-ante* kontrola svih spisa, ili
  - (b) o vršenju *ex-ante* kontrola nad odabirom takvih spisa, ili
  - (c) o potpunom izostavljanju *ex-ante* kontrola.
- (3) Ukoliko Komisija odluči da sprovede *ex-ante* kontrole u skladu sa stavom 2(a) ili (b) ovog člana, ona obavještava državu korisnicu IPA III podrške o spisima koji su odabrani za *ex-ante* kontrole. Država korisnica IPA III podrške dužna je da dostavi Komisiji svu potrebnu dokumentaciju i informacije po prijemu obavještenja da je odabran spis za *ex-ante* kontrolu, najkasnije u vrijeme dostavljanja obavještenja o nabavci ili programu rada na objavljivanje.
- (4) Komisija može odlučiti da sprovede *ex-post* kontrole postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti *ex-ante* kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).
- (5) Komisija može odlučiti da izvrši *ex-post* kontrole, uključujući revizije i provjere na licu

---

⁴ Za ugovore o uslugama ovi koraci uključuju *ex-ante* kontrole koje se odnose na odobrenje užeg izbora.

mjesta, u bilo kom trenutku bilo kog ugovora ili bespovratnih sredstava koje je dodijelila država korisnica IPA III podrške, a koji proizilaze iz ovog Finansijskog sporazuma. Država korisnica IPA III podrške dužna je da stavi na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije koje su neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određeni spis odabran za *ex-post* kontrolu. Komisija može da ovlasti određeno lice ili subjekt da u njeno ime izvrši *ex-post* kontrole.

Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi

- (1) Nakon stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju, Tijelo za upravljanje računima i Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje (IBFM) države korisnice IPA III podrške koja predstavlja Ugovorno tijelo programa dužni su da otvore najmanje jedan bankovni račun izražen u evrima. Ukupan bankovni saldo za Program predstavlja zbir bilansa na svim bankovnim računima Programa koje su u vlasništvu Tijela za upravljanje računima i svih uključenih posredničkih tijela za finansijsko upravljanje (IBFM) države korisnice IPA III podrške. Izvještavanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim pojedinačnim programom evidentira se putem^{IPA-APP5} aplikacije.
- (2) Država korisnica IPA III podrške priprema i dostavlja Komisiji planove isplata predviđenih za period sprovođenja Programa slijedeći model iz tačke (d) Aneksa III. Ovi planovi se ažuriraju i podnose sa svakim zahtjevom za sredstva iz člana 5 stav 1 i člana 5 stav 3, sa godišnjim finansijskim izvještajem iz člana 14 stav 2 i sa procjenom očekivanih zahtjeva za plaćanje iz člana 33 stav 3 FFPA. Planovi predviđenih isplata moraju biti zasnovani na stvarnim i realnim potrebama i potkrijepljeni detaljnom dokumentovanom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja se dostavlja Komisiji na zahtjev.
- (3) Početni plan predviđenih isplata sadrži sažete planove godišnjih isplata za čitav period sprovođenja i planove mjesečnih isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa. Naknadni planovi sadrže sažete planove godišnjih isplata za bilans u periodu sprovođenja Programa i planove mjesečnih isplata za narednih četrnaest mjeseci.
- (4) Država korisnica IPA III podrške dužna je da uspostavi i održava računovodstveni sistem u skladu sa klauzulom 4(3)(a) Aneksa A FFPA koji sadrži makar informacije o ugovorima kojima se upravlja u okviru Programa navedenog u Aneksu IV.
- (5) U skladu sa članom 57 stav 2 FFPA, troškovi priznati u računovodstvenom sistemu koji se vodi u skladu sa odjeljkom 4 ovog člana morali su nastati, biti prihvaćeni i plaćeni i moraju odgovarati stvarnim troškovima dokazanim pratećim dokumentima i koriste se kada je to prikladno da se isplati ukupan iznos pretfinansiranja koji je korisnica IPA III podrške platila u sklopu lokalnih ugovora.

Član 5 - Odredbe o izvršenim plaćanjima državi korisnici IPA III podrške od strane Komisije

- (1) Svaki zahtjev za pretfinansiranje sastoji se od godišnjih finansijskih izvještaja za Program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.
- (2) Prva isplata iznosa pretfinansiranja obavlja se za 100% predviđenih isplata za prvu

---

⁵ IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvio Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) kako bi zamijenio iPerseus koji je bio alat koji se koristio za praćenje sprovođenja prepristupnih fondova pod indirektnim upravljanjem od strane država korisnica (IMBC).

godinu plana predviđenih isplata u skladu sa članom 4 stav 2. Ovaj zahtjev za pretfinansiranje mora biti potkrijepljen bankovnim ovlašćenjima za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo.

- (3) Država korisnica IPA III podrške dostavlja zahtjeve za naknadno plaćanje iznosa pretfinansiranja kada ukupni bankovni saldo Programa bude ispod iznosa predviđenih isplata za narednih pet mjeseci Programa.
- (4) Svaki zahtjev za dodatno pretfinansiranje uključuje:
  - a) Bankovni saldo za Program na dan presjeka zahtjeva;
  - b) Ažurirana bankovna ovlašćenja za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;
  - c) Proračun isplata za potrebe Programa za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka zahtjeva kako je navedeno u članu 4 stav 2;
  - d) Izvještavanje u IPA-APP aplikaciji.
- (5) Država korisnica IPA III podrške može za svako naredno pretfinansiranje tražiti iznos predviđenih ukupnih isplata za dvanaest mjeseci od datuma presjeka zahtjeva, umanjen za salda iz stava 4(a) ovog člana na datum presjeka zahtjeva, za sredstva uvećana za svaki iznos finansiran od strane države korisnice instrumenta IPA III prema stavu 6 ovog člana, a koji još uvijek nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo da umani sva naknadna plaćanja pretfinansiranja ukoliko ukupni bankovni saldo države korisnice IPA III podrške u okviru ovog Programa premašuje proračun predviđenih isplata za narednih četrnaest mjeseci.

- (6) U slučaju kada je isplata umanjena shodno stavu 5 ovog člana, država korisnica IPA III podrške mora finansirati Program iz sopstvenih sredstava do iznosa smanjenja. Država korisnica IPA III podrške može zatim tražiti nadoknadu tog finansiranja u sklopu narednog zahtjeva za sredstva kao što je precizirano u stavu 5 ovog člana.
- (7) U skladu sa članom 33(1) FFPA, Komisija zadržava pravo da obradi djelimična plaćanja u granicama raspoloživih sredstava. Kada sredstva ponovo budu raspoloživa, Komisija odmah obrađuje isplatu preostalog iznosa.
- (8) Komisija ima pravo na povraćaj prekomjernih bankovnih salda koji su ostali neiskorišćeni duže od dvanaest mjeseci. Prije ostvarivanja tog prava, Komisija poziva državu korisnicu IPA III podrške da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da pokaže stalnu potrebu za njima tokom naredna dva mjeseca.
- (9) Kamate nastale na bankovnim računima koji se koriste za ovaj Program ne dospijevaju Komisiji.
- (10) Shodno članu 33(4) FFPA, ukoliko prekid roka za zahtjeve za plaćanje premašuje dva mjeseca, država korisnica IPA III podrške može tražiti odluku od strane Komisije o tome da li treba produžiti prekid roka.
- (11) Ovjereni izvještaj o troškovima iz člana 36(1) FFPA dostavlja Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO), najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog perioda za sprovođenje.

Član 6 - Prekid plaćanja

- (1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma po članovima 18, odnosno 19, kao i ne dovodeći u pitanje članove 38 i 39 FFPA, Komisija može djelimično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ukoliko:

- (a) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica IPA III podrške počinila značajne greške, nepravilnosti ili prevaru koje dovode u pitanje zakonitost ili ispravnost pojedinih glavnih transakcija prilikom sprovođenja Programa, ili nije ispunila svoje obaveze po ovom Finansijskom sporazumu, uključujući obaveze koje se odnose na sprovođenje Plana vidljivosti i komunikacija;
- (b) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica IPA III podrške počinila sistemske ili ponavljajuće greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza iz ovog ili drugih Finansijskih sporazuma, pod uslovom da te greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza imaju značajan uticaj na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ili dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole države korisnice IPA III podrške ili zakonitost i ispravnost osnovnog troška.

Član 7 - Povraćaj sredstava

- (1) Pored slučajeva iz člana 40 FFPA, Komisija može povratiti sredstva od države korisnice IPA III kako je predviđeno Finansijskom uredbom, a naročito u slučaju:
  - (a) da ciljevi i rezultati utvrđeni u Aneksu I nisu ostvareni ili nisu korišteni u predviđenu svrhu
  - (b) neprihvatljivog troška;
  - (c) nepoštovanja stope sufinansiranja kako je predviđeno Aneksom I;
  - (d) troška nastalog kao posljedica grešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza prilikom sprovođenja Programa, naročito prilikom postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava.
  - (e) slabosti ili nedostataka u sistemima upravljanja i kontrole države korisnice IPA III podrške, što dovodi do primjene finansijske korekcije.
- (2) U skladu s nacionalnim pravom, NAO je dužan da izvrši povraćaj doprinosa koji je isplaćen državi korisnici IPA III podrške od primalaca koji su se našli u bilo kojoj od situacija utvrđenih u stavu 1 tačke b i d ovog člana ili navedenih u članu 40 Finansijskog sporazuma. Ukoliko NAO ne uspije da izvrši povraćaj sredstava u cjelosti ili djelimično, to ne sprečava Komisiju da povрати predmetna sredstva od države korisnice IPA III podrške.
- (3) Iznosi koji su na nepropisan način plaćeni ili nadoknađeni od strane države korisnice IPA III podrške, iznosi iz finansijskih garancija za ispunjenje obaveza i garancija za pretfinansiranje koje su podnijete na osnovu postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava, iznosi novčanih kazni koje je država korisnica IPA III podrške nametnula kandidatima, ponuđačima, podnosiocima zahtjeva, ugovaračima ili korisnicima bespovratnih sredstava ponovo se koriste za svrhe Programa ili se vraćaju Komisiji.

Član 7.a – Finansijske korekcije i zatvaranje

Na osnovu članova 42, 43 i 47 FFPA, Komisija daje dopunske smjernice o postupcima provjere i prihvatanju računa, uključujući finansijske korekcije, i zatvaranje.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku

Član 8 - Dijalog o politici

Država korisnica IPA III podrške i Komisija obavezuju se da će uspostaviti redovan i konstruktivan dijalog na odgovarajućem nivou o sprovođenju ovog Finansijskog sporazuma.

Član 9 - Provjera uslova i isplata

- (1) Komisija provjerava uslove za isplatu tranši komponente budžetske podrške, kao što je utvrđeno u relevantnom Dodatku Aneksu I.
- (2) Kada Komisija zaključi da nijesu ispunjeni uslovi za isplatu, ona bez odlaganja o tome obavještava državu korisnicu IPA III podrške.
- (3) Zahtjevi za isplatu koje podnosi država korisnica IPA III podrške prihvatljivi su za finansiranje od strane EU pod uslovom da su u skladu s odredbama iz Aneksa I i relevantnog Dodatka, te da su podnijeti tokom faze operativnog sprovođenja.
- (4) Država korisnica IPA III podrške primjenjuje svoje nacionalne devizne propise na nediskriminatorni način na sve isplate komponente budžetske podrške.

Član 10 - Transparentnost budžetske podrške

Država korisnica IPA III podrške saglasna je da Komisija objavi ovaj Finansijski sporazum i sve njegove izmjene i dopune, uključujući i elektronskim putem, sa takvim osnovnim informacijama o budžetskoj podršci koje Komisija smatra prikladnim. Sadržaj takve publikacije u skladu je s propisima EU koji važe za zaštitu ličnih podataka.

Član 11 - Povraćaj sredstava za budžetsku podršku

Komisija može izvršiti povraćaj cijelog ili dijela iznosa isplata, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ukoliko utvrdi da je isplata postala nevažeća usljed ozbiljne nepravilnosti koja se može pripisati državi korisnici IPA III podrške, naročito ukoliko je država korisnica IPA III podrške pružila nepouzdana ili netačne informacije, ili je bila prisutna korupcija ili prevara.

Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez obzira na način upravljanja

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje

- (1) Period izvršenja je period tokom kojeg se sprovodi Finansijski sporazum i obuhvata period operativnog sprovođenja kao i fazu zatvaranja. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2(1) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma, a završava se završnim datumom za realizaciju Finansijskog sporazuma.
- (2) Period operativnog sprovođenja je period u kojem se završavaju sve operativne djelatnosti obuhvaćene nabavkama, ugovorima o bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2(2) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Ugovorno tijelo dužno je da se pridržava perioda izvršenja i operativnog sprovođenja prilikom zaključivanja i sprovođenja nabavki, ugovora o bespovratnim sredstvima i sporazuma o delegiranju u okviru ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Ne dovodeći u pitanje član 29(2) FFPA, troškovi povezani sa aktivnostima prihvatljivi su za finansiranje od strane EU samo ukoliko su nastali u toku perioda operativnog sprovođenja. Troškovi koji su nastali prije stupanja na snagu Finansijskog sporazuma nisu prihvatljivi za finansiranje od strane EU osim ako je drugačije predviđeno članom 7 Posebnih uslova.
- (5) U skladu sa članom 29(3)(b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov član 28 kao ni član 7 Posebnih uslova, sljedeći troškovi koje napravi država korisnica IPA III podrške ne ispunjavaju uslove za finansiranje u okviru ovog sporazuma o finansiranju:
  - a) bankarski troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
  - b) novčane i administrativne kazne;
  - c) troškovi parničnog postupka;
  - d) gubici po osnovu kursnih razlika;
  - e) dugovanja i naknade za otplatu duga (kamate);
  - f) pokrivanje gubitaka, dugova ili potencijalnih budućih finansijskih obaveza;
  - g) krediti trećim licima, ako nije drugačije određeno posebnim uslovima;
  - h) negativne kamate koje naplaćuju banke ili druge finansijske institucije.
- (6) Ugovori o nabavkama, bespovratnim sredstvima i ugovori o delegiranju zaključuju se najkasnije tri mjeseca od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma, osim za:
  - (a) izmjene i dopune već zaključenih ugovora, koje za rezultat nemaju povećanje EU doprinosa;
  - (b) zakonske obaveze koje se zaključuju nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;
  - (c) ugovore koji se odnose na reviziju i procjenu, koji se mogu potpisati nakon perioda operativnog sprovođenja;
  - (d) promjenu tijela zaduženog za sprovođenje.
- (7) Ugovor o nabavkama ili bespovratnim sredstvima koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja tokom dvije godine od njegovog potpisivanja automatski se raskida, a njegovo finansiranje

obustavlja, osim u slučaju parničnih sporova pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Član 13 - Dozvole i ovlašćenja

Ne dovodeći u pitanje član 27 FFPA, svaka vrsta dozvole i/ili ovlašćenja koja je neophodna za sprovođenje Programa pravovremeno se izdaje od strane nadležnih organa države korisnice IPA III podrške, u skladu s nacionalnim pravom.

Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja

- (1) Za potrebe opštih zahtjeva u pogledu izvještavanja Komisije navedenih u članu 59 Okvirnog sporazuma o godišnjem izvještaju o sprovođenju IPA III podrške, nacionalni koordinator za IPA podršku (NIPAK) koristi obrazac koji je dala Komisija.
- (2) Za potrebe člana 60 Okvirnog sporazuma, NIPAK podnosi završni izvještaj Komisiji o sprovođenju aktivnosti koje se implementiraju pod indirektnim upravljanjem države korisnice IPA III podrške u okviru ovog Programa i najkasnije šesnaest mjeseci nakon kraja perioda operativnog sprovođenja. NIPAK koristi obrazac koji je dostavila Komisija.
- (3) Za potrebe člana 61(1) FFPA, nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO) do 15. januara naredne finansijske godine dostavlja u elektronskoj formi primjerak podataka sadržanih u računovodstvenom sistemu utvrđenom u okviru člana 4(4). To treba potkrijepiti potpisanim nerevidiranim sažetim finansijskim izvještajem u skladu s tačkom (c) Aneksa III.
- (4) Za potrebe posebnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u tački (a) člana 61(2) i članu 61(3) FFPA o godišnjim finansijskim izvještajima, NAO u državi korisnici IPA III podrške koristi obrasce date u tačkama (a) i (b) Aneksa III ovog Finansijskog sporazuma.

Član 15 - Prava intelektualne svojine

- (1) Ugovori koji se finansiraju u okviru ovog Finansijskog sporazuma obezbjeđuju državi korisnici IPA III podrške da dobije sva neophodna prava intelektualne svojine u pogledu informacionih tehnologija, studija, nacрта, planova, reklamnog i svakog drugog materijala sačinjenog za potrebe planiranja, sprovođenja, praćenja i ocjenjivanja.
- (2) Država korisnica IPA III podrške garantuje da Komisija, ili bilo koje tijelo ili lice koje je Komisija ovlastila ima pristup i pravo da koristi taj materijal. Komisija će takav materijal koristiti isključivo za svoje potrebe.

Član 16 - Konsultacije između države korisnice IPA III podrške i Komisije

- (1) Država korisnica IPA III podrške i Komisija međusobno se konsultuju prije nego što na sljedeći nivo dovedu bilo koji spor koji se odnosi na sprovođenje ili tumačenje ovog Finansijskog sporazuma shodno članu 20.
- (2) U slučaju da Komisija uoči problem u sprovođenju procedura koje se odnose na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma, ona uspostavlja sve neophodne kontakte sa državom korisnicom IPA III podrške kako bi se situacija poboljšala i preduzeli svi neophodni koraci.

- (3) Konsultacije mogu dovesti do izmjena i dopuna, obustave ili raskida ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Komisija redovno izvještava državu korisnicu IPA III podrške o sprovođenju aktivnosti opisanih u Aneksu I, a koji ne spadaju u Prvi dio ovih Opštih uslova.

Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Sve izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma sačinjavaju se u pisanoj formi, uključujući i razmjenu pisama.
- (2) Ukoliko država korisnica IPA III podrške zahtijeva izmjenu ili dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji makar tri mjeseca prije namjeravanog stupanja na snagu izmjene ili dopune, osim u opravdanim slučajevima.
- (3) Komisija može izmijeniti dokumente u Aneksima III i IV a da pritom to ne zahtijeva izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma. Države korisnice IPA III podrške obavještavaju se u pisanoj formi o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njenom stupanju na snagu.

Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Finansijski sporazum može se obustaviti u sljedećim slučajevima:
  - (a) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši obavezu iz ovog Finansijskog sporazuma;
  - (b) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši bilo koju obavezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz člana 18(2) FFPA;
  - (c) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške ne ispunjava uslove za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta;
  - (d) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške odluči da obustavi ili prekine proces pristupanja EU;
  - (e) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratska načela i vladavinu prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ukoliko je država korisnica IPA III podrške kriva za tešku povredu dužnosti za koju postoje opravdani dokazi. Teška povreda dužnosti obuhvata sljedeće:
    - povredu važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj pripada lice ili subjekat, ili
    - svako nezakonito ponašanje lica ili subjekta koje ima uticaj na njegov profesionalni kredibilitet ako takvo ponašanje predstavlja nezakonitu ili pogrešnu namjeru ili grub nemar.
  - (f) Ovaj Finansijski sporazum može se obustaviti u slučajevima više sile, kao što je u nastavku definisano. „Viša sila” znači bilo koju nepredviđenu ili izuzetnu situaciju ili događaj izvan kontrole strana koje sprečava bilo koju stranu da ispuni bilo koju od svojih obaveza, koja se ne može pripisati grešci ili nemaru s njihove strane (ili sa strane njihovih ugovarača, zastupnika ili zaposlenih) i za koju se ispostavi da je nepremostiva uprkos svoj revnosti. Neispravnost na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovom obezbjeđivanju, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske

poteškoće ne mogu biti navedeni kao viša sila. Ne smatra se da strana krši svoje obaveze ukoliko je ona spriječena da ih ispuni zbog slučaja više sile o kojoj je druga strana propisno obaviještena. Strana koja se suočava s višom silom o tome obavještava drugu stranu bez odlaganja, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i očekivani učinak problema, te preduzima sve mjere kako bi minimizirala moguću štetu. Ukoliko viša sila utiče samo na dio Programa, obustava Finansijskog sporazuma može biti djelimična. Nijedna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obaveza po ovom Finansijskom sporazumu ukoliko je ona spriječena da ih izvrši od strane više sile, pod uslovom da preduzme mjere da na najmanju mjeru svede moguću štetu.

- (2) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum bez prethodnog obavještenja.
- (3) Komisija može preduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti prije nego što dođe do obustave.
- (4) Kada je obustava konstatovana, ukazuje se na posljedice po tekuće ili ugovore o nabavkama, bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju koji tek treba da budu potpisani.
- (5) Obustava ovog Finansijskog sporazuma ne dovodi u pitanje obustavu plaćanja i okončanje ovog Finansijskog sporazuma od strane Komisije u skladu s članom 6 i članom 19.
- (6) Ugovorne strane nastavljaju sprovođenje Finansijskog sporazuma onda kada to uslovi dozvole uz prethodno pisano odobrenje Komisije. To ne dovodi u pitanje eventualne izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma koje mogu biti neophodne kako bi se Program prilagodio novim uslovima sprovođenja, uključujući, ako je moguće, produženje perioda operativnog sprovođenja i izvršenja, ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma u skladu s članom 19.

Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Ukoliko problemi koji su doveli do obustave ovog Finansijskog sporazuma ne budu riješeni u periodu od najviše 180 dana, obje strane mogu okončati Finansijski sporazum uz otkazni rok od 30 dana.
- (2) Kada je okončanje sporazuma konstatovano, ukazuje se na posljedice po tekuće ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima, sporazume o delegiranju i slične ugovore ili bespovratna sredstva, i sporazume o delegiranju koji tek treba da budu potpisani.
- (3) Okončanje ovog Finansijskog sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši finansijske ispravke u skladu s članovima 43 i 44 Okvirnog sporazuma.

Član 20 – Primjenjivo pravo, rješavanje sporova

- (1) Ovaj Sporazum regulisan je pravom EU.
- (2) Ukoliko se spor u vezi s tumačenjem, primjenom ili valjanošću Sporazuma ne može riješiti sporazumno, rješava se arbitražom u skladu s arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, pod sljedećim uslovima:
  - (a) Sastav Vijeća

Za potraživanja od 500 000 eura ili više: vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka strana imenuje jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon prijema zahtjeva o arbitraži. Dva arbitra koje su imenovale ugovorne strane imenuju trećeg arbitra koji će biti predsjedavajući arbitar.

Za potraživanja ispod 500 000 eura vijeće se sastoji od jednog arbitra, osim ako se strane ne dogovore drugačije.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon prijema zahtjeva za arbitražu, bilo koja ugovorna strana može zatražiti od Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda ili nekog drugog za obje strane prihvatljivog neutralnog organa da imenuje neophodne arbitre.

(b) Sjedište

Sjedište Arbitražnog vijeća je Hag, Holandija.

(c) Jezik

Jezik u arbitražnom postupku je engleski ili neki drugi objema ugovornim stranama prihvatljiv službeni jezik Evropske unije. Dokazi se mogu iznositi i na drugim jezicima, ukoliko se ugovorne strane tako dogovore.

(d) Postupak

Ne može se pribjegavati privremenim mjerama, intervencijama trećih strana i intervencijama *amicus curiae* ("prijatelja suda").

Ukoliko ugovorna strana traži od vijeća da informacije ili materijal tretira kao povjerljive, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon što se saslušaju druga ugovorna strana (daje se period od 10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće odmjerava razloge za zahtjev, prirodu informacija i pravo na efikasnu sudsku zaštitu. Vijeće naročito može da:

- objavi ono što se tiče određenih preuzetih obaveza
- ili odluči protiv objavljivanja, ali da naredi da se izradi verzija ili rezime informacija ili materijala koji nisu povjerljivi, a koji sadrži dovoljno informacija kako bi se omogućilo drugoj ugovornoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća zatraži da se slučaj vodi pred kamerama, odluka se donosi nakon saslušanja druge ugovorne strane (daje se 10 kalendarskih dana za dostavljanje primjedbi). Vijeće uzima u obzir razloge za zahtjev i primjedbe druge ugovorne strane (ukoliko ih ima).

Ukoliko se od vijeća zatraži da tumači ili primjenjuje pravo Evropske unije, ono odgađa postupak i zahtijeva od „predsjednika Visokog suda u Parizu” (Président du Tribunal de grande instance de Paris, „juge d'appui”), u skladu sa članovima 1460. i 1505 Francuskog građanskog procesnog zakonika da zatraži prethodno rješenje (preliminiranu odluku) od Suda Evropske unije u skladu sa članom 267. UFEU-a. Postupak pred arbitražnim sudom nastavlja se nakon donošenja odluke juge d'appui (pomoćnog sudije). Odluka Suda pravde i sudije d'appui (pomoćni sudija) obavezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obavezujuća za ugovorne strane i sprovodi se bez odlaganja.

Bilo koja ugovorna strana može zatražiti da presudu preispita Apelacioni sud u Hagu (Gerechtshof Den Haag) na osnovu važećeg domaćeg prava. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka suda zaduženog za reviziju je obavezujuća za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- naknada i razumnih troškova za arbitre

- razumnih troškova za vještake i svjedoke koje je odobrilo vijeće i
- naknada i troškove Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda za arbitražne postupke (npr. hrana i piće, obezbjeđivanje naknada službenicima, prostorije, prevod).

Naknade arbitara ne smiju biti veće od:

- 30 000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1 000 000 eura.
- 15% od spornog iznosa ako taj iznos prelazi 1 000 000 eura. U svakom slučaju, naknade arbitara ne smiju prelaziti 300 000 eura.

Troškove arbitraže snose ugovorne strane u jednakom iznosu, osim ako nije drugačije dogovoreno.

Ugovorne strane snose vlastite troškove pravnog zastupanja i druge troškove koji su nastali u vezi s arbitražom.

(f) Privilegije i imunitet

Sporazum o sprovođenju arbitraže prema Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od ugovornih strana, na koje one imaju pravo.

Član 21 – Restriktivne mjere EU

(1) Definicije

(a) "Restriktivne mjere EU" znače restriktivne mjere donesene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (UEU) ili Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

(b) "Lice pod restrikcijom" odnosi se na sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila kao subjekte koji podliježu restriktivnim mjerama EU⁶.

(2) U svim svojim odnosima, ugovorne strane priznaju da se prema pravu EU nikakva sredstva ili ekonomski resursi EU ne smiju staviti na raspolaganje osobama koje su direktno ili indirektno pod restrikcijom, ili u njihovu korist.

(3) Država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi da se nijedna transakcija koja se potvrđeno nalazi na listi sankcionisanih od EU neće izvršiti na teret EU fondova, bilo direktno ili indirektno. Država korisnica IPA III spodrške se obavezuje da poštuje ovu obavezu:

(a) provjerom ko se nalazi na listi sankcija EU, prije potpisivanja sporazuma i prije vršenja plaćanja u skladu sa njima, što se odnosi na svakog ugovarača, korisnika bespovratnih sredstava i krajnjeg primaoca sa kojima država korisnica IPA III podrške ima ili se očekuje da će imati direktan ugovorni odnos (direktni primalac), kako bi se procijenilo da li je takav primalac osoba pod restriktivnim mjerama EU.

(b) detaljnom provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati i ex post verifikaciju) na osnovu pristupa zasnovanog na procjeni rizika, da nijedan subjekt koji bi indirektno dobio sredstva nije osoba pod restriktivnim mjerama EU.

(4) U slučaju da Korisnik IPA III podrške procijeni da je bilo koji od primalaca (direktan ili indirektan) sredstava EU osoba pod restriktivnim mjerama EU, država korisnica je dužna da po hitnom postupku obavijesti Komisiju.

---

⁶ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je informatički alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Evropske unije (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, u obzir se uzima verzija SL.

- (5) Ne dovodeći u pitanje obavezu iz gornje tačke 3, ukoliko Komisija ocijeni da upotreba finansijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je dovela do kršenja restriktivnih mjera EU, odgovarajući iznosi neće biti isplaćeni kao finansijska pomoć Unije u okviru IPA III podrške. To ne dovodi u pitanje pravo Komisije da obustavi ili prekine akciju na koju takvo kršenje utiče, da povрати sva finansijska sredstva EU koja su doprinos Komisije, ili da obustavi ili raskine ovaj Sporazum o finansiranju.
- (6) Određivanje korektivnih mjera vršiće se u skladu sa načelom proporcionalnosti. Korektivne mjere odnose se samo na sredstva EU koja su stavljena na raspolaganje primaocu ili u njegovu korist za period tokom kojeg je on u statusu lica pod restriktivnim mjerama EU.
- (7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u Restriktivnim mjerama EU.

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ ZA
Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2021

Država korisnica	Crna Gora
Ukupni doprinos EU	32.410.000 eura

1. Lista predviđenih akcija

Akcija br. + Naziv	Modalitet upravljanja	EUR (doprinos sredstava)	EU
1 Instrument za evropsku integraciju	Direktno upravljanje Indirektno upravljanje	2.150.000 1.500.000	
2 Aktivnosti vezane uz pravnu tekovinu i za politike zaštite životne sredine i klimatske akcije u Crnoj Gori	Indirektno upravljanje	6.275.000	
3 EU za podršku održivom povezivanju i zelenoj ekonomiji u Crnoj Gori	Indirektno upravljanje	3.485.000	
4 EU za podršku poljoprivrednom sektoru u Crnoj Gori	Direktno upravljanje Indirektno upravljanje	5.600.000 3.400.000	
5 EU Instrument za reformu	Direktno upravljanje	10.000.000	
UKUPNO		32.410.000	

1. KRATAK OPIS AKCIJA

Akcija 1: Pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima u cilju rješavanja konkretnih potreba koje su uočene tokom sprovođenja IPA III podrške, ali se takođe može koristiti u *ad hoc* okolnostima tamo gdje je pomoć EU neophodna i/ili predložena. Glavni ishodi su i) podrška pristupnim pregovorima, prenošenje pravne tekovine i sprovođenje politika EU i ii) obezbeđivanje podrške djelotvornom i efikasnom sprovođenju, upravljanju, praćenju i apsorpciji fondova EU. Predviđeni rezultati su i) dodatno jačanje zakonodavnih i institucionalnih kapaciteta crnogorske

administracije za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine, kao i obezbijedenih kapaciteta za vođenje i sprovođenje pristupnih pregovora i ii) razvoj kapaciteta i relevantne dokumentacije za identifikaciju, programiranje, sprovođenje i evaluaciju podrške EU, iii) upravljanje neočekivanim situacijama, uključujući ali ne ograničavajući se na zdravstvene i socio-ekonomske aspekte situacija i iv) poboljšana svijest građana o pristupanju EU.

Akcija 2: Svrha ove akcije je da pomogne Crnoj Gori tako što će doprinijeti razvoju tehničkih kapaciteta za zaštitu životne sredine, unapređenju njenog kvaliteta kao i pripremi i sprovođenju politika koje se odnose na klimatske promjene, zaštitu biodiverziteta i ubrzani prelazak na niskouglednu ekonomiju. Rezultati ovog projekta se fokusiraju na povećanje institucionalnih administrativnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje zakona o životnoj sredini u oblastima i) horizontalnog zakonodavstva, ii) kvaliteta vazduha; iii) zaštite prirode, iv) industrijskog zagađenja, v) hemikalija, vi) prevencije buke, vii) civilne zaštite, viii) klimatskih promjena, ik) planiranja životne sredine i programiranja i implementacije IPA, dok su rezultati usredsređeni na dalju digitalizaciju informacija unutar sektora, uspostavljanje registara za hemikalije i zagađivače, komunikacijske kampanje, razvoj strategija politike, pripremu zakonodavnih dokumenata kao i programskih dokumenata za IPA fondove u vezi sa sektorom životne sredine i klimatskih promjena.

Akcija 3: Promoviše efikasnu, održivu i učinkovitu transportnu mrežu na putu ka zelenoj ekonomiji u Crnoj Gori. Ona uključuje mjere koje imaju za cilj ublažavanje rizika od uticaja na životnu sredinu, povećanje nivoa bezbjednosti i sigurnosti ili promovisanje održive povezanosti u oblastima kao što su optimizacija pomorske plovidbe, sigurnost i bezbjednost na putevima ili promocija alternativnih energetske goriva. Glavni ishodi akcije su i) povećanje učinka i efikasnosti u saobraćajnom sektoru, uključujući pomorstvo, bezbjednost na putevima i e-mobilnost i ii) izgradnja kapaciteta saobraćajnih institucija uključujući razvoj niza zrelih projekata i poboljšanje usklađenosti sa EU pravnom tekovinom u saobraćajnom sektoru. Glavni rezultati su i) studije o bezbjednosti pomorskog saobraćaja na području Boke Kotorske, identifikacija visokorizičnih tačaka na putevima Crne Gore i mogućnosti uvođenja električnih automobila u zemlji i najbolji način njihovog finansiranja, ii) uspostavljanje niza zrelih saobraćajnih projekata koji će se transformisati u profitabilne projekte i iii) usklađivanje saobraćaja zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU u oblastima željeznice, infrastrukture bezbjednosti na putevima, drumskog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja i intermodalnosti.

Akcija 4: IPA podrška usmjerena je na sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja kroz doprinos postizanju rezultata u četiri ključne oblasti: poljoprivreda i ruralni razvoj; bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni poslovi, ribarstvo i šumarstvo. Ishodi akcije su i) završeno zakonodavno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, a strukture i sistemi neophodni za sprovođenje Zajedničke poljoprivredne politike usmjereni su na ispravan način, ii) usvojen zakonodavni okvir u oblasti ribarstva uz značajan nivo usklađenosti sa EU pravnom tekovinom i osigurano je da kapaciteti za implementaciju Zajedničke politike ribarstva budu u funkciji na dan pristupanja Crne Gore EU. Glavni rezultati su usredsređeni na i) jačanje kapaciteta Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i srodnih organa uprave za razvoj i implementaciju politike poljoprivrede i ruralnog razvoja. ii) obezbjeđivanje daljeg razvoja Integrisanog sistema upravljanja i kontrole, iii) omogućavanje uspostavljanje operativnog sistema za buduće finansijsko upravljanje Evropskim garantnim fondom za poljoprivredu i Evropskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj, iv) omogućavanje uspostavljanje Informacionog sistema šumarstva u Crnoj Gori, v) poboljšanje upravljačkih i inspeksijskih kapaciteta Uprave za bezbjednost hrane, veterinarstva i

fitosanitarne poslove (UBHVFP) za razvoj i sprovođenje politika, vi) poboljšanje kontrole nad uvozom robe veterinarskog i fitosanitarnog porijekla, vii) dalje unapređenje upravljanja i kontrole sistema bezbjednosti hrane i viii) dalji razvoj sistema upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla.

Akcija 5: Ova akcija ima za cilj da pomogne Vladi u unapređenju reformskog procesa Crne Gore u kontekstu nakon COVID-19 na dinamičan i fokusiran način. Predviđeno je da bude dio investicionog paketa fokusiranog na reformu, uključujući drugu pomoć iz IPA podrške, podršku Investicionog okvira za Zapadni Balkan, kredite i bespovratna sredstva (grantove). Ovaj paket biće povezan sa nizom uslova za napredovanje u paketu reformi o kojima će odluku donijeti Vlada Crne Gore, uzimajući u obzir prioritete identifikovane u procesu pristupanja, paket proširenja, a posebno Program ekonomskih reformi Crne Gore. Glavni rezultati su i) napredak u reformi državnih preduzeća (DP) (kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou), ii) poboljšano upravljanje nacionalnim portfolio kapitalnim investicijama – sa posebnim fokusom na učešće u Evropskom investicionom planu, iii) povećan udio inovativnih MSP (malih i srednjih preduzeća) u privredi. Glavni rezultati su i) zakonodavne i strukturne promjene koje se tiču državnih preduzeća, ii) restrukturiranje redosljeda kapitalnih investicija i uspostavljeni kriterijumi za odabir projekata, iii) poboljšano upravljanje finansijama lokalnih samouprava i iv) potpuno operativan fond za inovacije.

Finansijski sporazum IPA III - Aneks IA Tabelarni sažetak budžeta (v. 22. jun 2022)

ANEKS IA – TABELARNI SAŽETAK BUDŽETA

Naziv programa: Godišnji akcioni plan za Crnu Goru IPA III 2021
 Korisnik IPA III: Crna Gora
 OPSYS
 Ref.br. programa: CRIS ref 043-663 - OPSYS. ACT-61156, ACT-61145, ACT-61146, ACT-61144, ACT-61143

Program		Direktno upravljanje							Indirektno upravljanje							Ukupno			
		Bespovratna sredstva (grantovi)			Nabavka			Budžetska podrška	UKUPNO DU	Indirektno upravljanje s povjerenim subjektima (IMEE)			Indirektno upravljanje sa državom korisnicom IPA III podrške (IMBC)						UKUPNO IU
Prozor	Akcija	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno
Prozor 1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno prozor 1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prozor 2	Akcija 1: Instrument za integr.	-	-	-	3.150.000	-	3.150.000	-	-	500.000	-	500.000	-	-	-	500.000	3.650.000	-	3.650.000,00
	Akcija 5: Reforma	1.000.000	-	1.000.000	1.000.000	-	1.000.000	-	2.000.000	8.000.000	-	8.000.000	-	-	-	8.000.000	10.000.000	-	10.000.000,00
Ukupno prozor 2		1.000.000	-	1.000.000	4.150.000	-	4.150.000	-	2.000.000	8.500.000	-	8.500.000	-	-	-	8.500.000	13.650.000	-	13.650.000,00
Prozor 3	Akcija 2: Životna sredina i klimatska akcija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.275.000	1.107.352,94	7.382.353	6.275.000	6.275.000	1.107.352,94	7.382.352,94
	Akcija 3: Održivi transp.	-	-	-	3.485.000	-	3.485.000	-	3.485.000	-	-	-	-	-	-	-	3.485.000	-	3.485.000,00
Ukupno prozor 3		-	-	-	3.485.000	-	3.485.000	-	3.485.000	-	-	-	6.275.000	1.107.352,94	7.382.353	6.275.000	9.760.000	1.107.352,94	10.867.352,94
Prozor 4	Akcija 4: Poljop.	1.900.000	-	1.900.000	3.700.000	-	3.700.000	-	5.600.000	-	-	-	3.400.000	-	3.400.000	3.400.000	9.000.000	-	9.000.000,00
Ukupno prozor 4		1.900.000	-	1.900.000	3.700.000	-	3.700.000	-	5.600.000	-	-	-	3.400.000	-	3.400.000	3.400.000	9.000.000	-	9.000.000,00
UKUPNO Program		2.900.000	-	2.900.000	11.335.000	-	11.335.000	-	11.085.000	8.500.000	-	8.500.000	9.675.000	1.107.352,94	10.782.353	18.175.000	32.410.000	1.107.352,94	33.517.352,94

ANEKS IA - TABELARNI BUDŽETSKI PRIKAZ

Programski naziv: Godišnji akcioni plan za Crnu Goru IPA III 2021
 Korisnik IPA III: Crna Gora
 OPSYS Programska referenca: CRIS ref 043-663 - OPSYS, ACT-61156, ACT-61145, ACT-61146, ACT-61144, ACT-61143

Program		Direktno upravljanje								Indirektno upravljanje							Ukupno		
		Grantovi			Nabavke			Budžetska podrška	UKUPNO DU	Indirektno upravljanje s povjerenim subjektima (IMEE)			Indirektno upravljanje sa korisnikom IPA III (IMBC)			UKUPNO IU			
Prozor	Akcija	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno
Prozor 1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno Prozor 1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prozor 2	Akcija 1: EU Instrument za Integraciju	-	-	-	3,150,000	-	3,150,000	-	-	500,000	-	500,000	-	-	-	500,000	3,650,000	-	3,650,000.00
	Akcija 5: Reforma	1,000,000	-	1,000,000	1,000,000	-	1,000,000	-	2,000,000	8,000,000	-	8,000,000	-	-	-	8,000,000	10,000,000	-	10,000,000.00
Ukupno Prozor 2		1,000,000	-	1,000,000	4,150,000	-	4,150,000	-	2,000,000	8,500,000	-	8,500,000	-	-	-	8,500,000	13,650,000	-	13,650,000.00
Prozor 3	Akcija 2: Okolina i klima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,275,000	1,107,353	7,382,353	6,275,000	6,275,000	1,107,352.94	7,382,352.94
	Akcija 3: Održivi transport	-	-	-	3,485,000	-	3,485,000	-	3,485,000	-	-	-	-	-	-	-	3,485,000	-	3,485,000.00
Ukupno Prozor 3		-	-	-	3,485,000	-	3,485,000	-	3,485,000	-	-	-	6,275,000	1,107,353	7,382,353	6,275,000	9,760,000	1,107,352.94	10,867,352.94
Prozor 4	Akcija 4: Poljop.	1,900,000	-	1,900,000	3,700,000	-	3,700,000	-	5,600,000	-	-	-	3,400,000	-	3,400,000	3,400,000	9,000,000	-	9,000,000.00
Ukupno Prozor 4		1,900,000	-	1,900,000	3,700,000	-	3,700,000	-	5,600,000	-	-	-	3,400,000	-	3,400,000	3,400,000	9,000,000	-	9,000,000.00
UKUPNO Program		2,900,000	-	2,900,000	11,335,000	-	11,335,000	-	11,085,000	8,500,000	-	8,500,000	9,675,000	1,107,353	10,782,353	18,175,000	32,410,000	1,107,352.94	33,517,352.94

Aneks IV Finansijskog sporazuma

Minimalna specifikacija za sistem računovodstva na obračunskoj osnovi

Računovodstveni sistem države korisnice IPA III podrške ispunjava sljedeće kriterijume:

1. Odražava organizacionu strukturu uspostavljenu za sisteme interne kontrole koji odgovaraju obavljanju dužnosti. Posebno prije nego što se operacija odobri, svi aspekti (operativni i finansijski) operacije moraju biti verifikovani od strane članova osoblja osim onog koji je pokrenuo operaciju. Osoba koja se bavi verifikacijom ne može biti podređena inicijatoru transakcije.
2. Uključuje revizorski trag za sve transakcije, izmjene i dopune.
3. Posjeduje adekvatnu fizičku i elektronsku bezbjednost, uključujući sisteme za stvaranje sigurnosnih kopija i povraćaj podataka.
4. Računovodstveni sistem treba da sadrži najmanje sljedeće informacije za lokalne ugovore kojima se upravlja u okviru svakog programa:
  - (a) Pozivanje na ugovor;
  - (b) Vrijednost ugovora uključujući sve izmjene i dopune;
  - (c) Datum potpisivanja ugovora (obje strane);
  - (d) Datum početka sprovođenja ugovora;

Ovaj datum ide uz datum potpisivanja ugovora i može se razlikovati od njega, kao kad je datum početka ugovora o radovima dat nakon potpisivanja ugovora putem administrativnog naloga.
  - (e) Datum završetka sprovođenja ugovora uključujući sve izmjene i dopune;

Ovo je krajnji datum do kada mogu nastati prihvatljivi troškovi. Ne uključuje nikakav garantni rok ili vrijeme dozvoljeno za pripremu izvještaja od strane izvođača.
  - (f) Ukupni isplaćeni iznos (gotovina) po ugovoru;
  - (g) Iznos isplaćen u okviru pretfinansiranja po ugovoru;

Izričito priznavanje i unošenje u bilans stanja pretfinansiranja koje se zahtijeva ugovorom.

(h) Priznati troškovi – direktni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određena plaćanja će direktno pokriti već nastale troškove. Pretfinansiranje nije uključeno. To mogu biti konačne isplate a kada je bilo kakvo pretfinansiranje već obračunato ili privremena plaćanja kada je pretfinansiranje obračunato ili kada ugovor ne sadrži odredbu o pretfinansiranju.

(i) Priznati troškovi – indirektni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određene fakture ili zahtjevi za povraćajem troškova koje podnesu korisnik bespovratnih sredstava ili izvođač odnose se na troškove obuhvaćene pretfinansiranjem isplaćenim ranije tokom perioda sprovođenja sporazuma ili ugovora o dodjeli bespovratne pomoći. U ovim slučajevima izvršeno plaćanje biće manje nego prijavljeni trošak. Ono čak može biti ravno nuli ukoliko je trošak obuhvaćen pretfinansiranjem. (svakako će biti ravno nuli ukoliko prijavljeni troškovi nijesu dovoljni da pokriju pretfinansiranje, dok se nalog za povraćaj izdaje za neiskorišćeni iznos pretfinansiranja.) U svim takvim slučajevima sistem treba da evidentira punu vrijednost prijavljenog prihvatljivog troška kao rashoda za tu godinu i umanju iznos pretfinansiranja za iznos troška poravnatog pretfinansiranjem prilikom utvrđivanja iznosa za isplatu.

(j) Nalozi za povraćaj radi umanjenja pretfinansiranja (po ugovoru);

Priznavanje umanjenja pretfinansiranja u bilansu stanja nakon povraćaja neiskorišćenog pretfinansiranja.

(k) Nalozi za povraćaj radi smanjenja troška (po ugovoru);

Kada se povraćaj vrši u odnosu na trošak koji je prethodno bio prihvaćen – eventualno nakon istrage zbog prevare. U takvim slučajevima evidentirani troškovi za tu godinu moraju biti umanjeni ukoliko je trošak prihvaćen u istoj godini kada i kasniji povraćaj; ili prihod mora biti evidentiran kada je trošak prihvaćen u godini koja prethodi godini u kojoj je nastupio povraćaj.

(l) Datum na fakturi dobavljača za svaku fakturu ili drugi dokument praćen finansijskim izvještajem koji dovodi do priznatih troškova;

(m) Kontekstne informacije o neprihvatljivom trošku i povraćajima.